

"EDINOST"

"zhajni dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne."

"Edinost" stane:

za vsa leta gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta 3.—; " 4.50
za četrt leta 1.50; " 2.25

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročite brez priložene naročilnice se upravnštvo ne ozira.

EDINOST

Oglasni in oznanila se računajo po 8 vrvicah v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javne sahvale, ocmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintja št. 25. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročilnice, reklamacije in inserate prejema upravnštvo v ulici Carintia 25. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

• V edinost je m. d. •

Peticija,

kojo odpošljejo Tržaški okoličani državnemu zboru, se glasi:

Visoki državni zbor!

Na podlagi § 2. postave z dne 21. maja 1887. (drž. zak. št. 48) imati se v Trstu in na Reki odpraviti prosti luki in uvrstiti ti dve mesti v obsežje splošne avstro-ogerske colne zveze.

Sprememba ta prouzročila bode radikalen preobrat v vseh trgovskih in gospodarskih odnošajih mesta Tržaškega in njega okolice.

Prevažna točka tega vprašanja je vpeljava bodoče užitninske linije, katera točka prav globoko posega v gospodarske koristi Tržaške okolice in sicer zato, ker se namerava veliki del te okolice deklarirati kot zaprto mesto.

Vsled priporočila poslanca za Tržaško okolico, gospoda Ivana Nabergoja, izrečenega v govoru državnozbornske seje dne 3. aprila 1889., zaukazalo je vis. c. kr. finančno ministerstvo, da se snide na licu mesta posebna komisija, obstoječa iz odposlancev slavne c. kr. finančne direkcije, deželne vlade, mesta Tržaškega in priporočitelja samega. Naloga te komisije je bila pregledati po finančni direkciji predloženi načrt namerovane užitninske linije.

Ker ta predloženi načrt ni ugajal niti koristim érarja samega, niti koristim mesta, tem manje okolice, zavrgla ga je večina komisije. Komisija je potem pregledala sedanjo užitninsko linijo, obstoječo med mestom in okolico ter konstatovala, da tudi te ni mogoče vzeti za podlago bodoči liniji. Po vestnem premišljevanju in po zaslišanju strokovnjakov in o razmerah popolnoma poučenih organov, napravila je nov posredovalni načrt, kateri naj bi služil za podlago novi liniji, koja bi najbolj odgovarjala interesom vseh treh rečenih faktorjev. Zastopnik finančne direkcije odobral je takrat to nameravano linijo, samo s pridržkom pravice do korektur po nekaterih mestih, katere bi po njega misli

vtegnile bolj ugajati za sigurnejše nadzorstvo.

Že tu moramo povdariti, da bi bil posredovalen načrt rečene komisije dokaj ugodnejši tudi v finančnem obziru, ker bi bile meje ožje in bi tedaj bilo lažje iste nadzorovati in ne bi trebalo v to tako velikega števila osebja, kakor pri vladnem načrtu. Za nadzorovalno osebje trebalo bi po vladnem načrtu nad 100 tisoč goldinarjev na leto, dočim bi po načrtu komisije zadostovalo okolo 50 tisoč goldinarjev.

Iz poznejših pogajanj mej delegati mesta Tržaškega in organi c. kr. finančnega ministerstva je nam razvidno, da se hoče ta posredovalna linija popolnoma zavreči in se poprijeti zopet prvotnega vladnega načrta, kateri bi obsegal večji del Tržaške okolice in jej tako prizadel najhujšo krivico, ki bi jo mogla kedaj zadeti.

V opravičenju teh svojih namenov sklicuje se vis. c. kr. finančno ministerstvo na ravnokar sklenjeno postavo gledé združenja mesta Dunajskega z njega predmestji in okolico. To sklicevanje pa ni nikakor opravičeno, kajti razlika mej razmerami Dunajskih predmestij in onimi Tržaške okolice je večja, nego razlika mej nočjo in dnevom. Pomisliti je treba, da so Dunajska predmestja imela že pred združenjem značaj samostalnih mest z jako razvito trgovino in bogato industrijo — kakor je tudi poljedelstvo tam na najvišji stopinji —, dočim prebivajo po Tržaški okolici sami mali poljedelci in siromašni dninarji, kateri vsled obstoječih klimatičnih in gospodarskih razmer, kakor tudi zavolj neugodne lege niti nimajo upanja, da bi se kedaj niti približno mogli primerjati prebivalcem obližja Dunajskega.

Povdarjati moramo tudi, da pri združenju mesta Dunajskega s predmestji se ni toliko oziralo na materialne koristi finančnega érarja, ampak veliko več na materialne koristi mesta Dunajskega in na politični motiv, za katerim teži velika občina. Pri nas pa

so razmere dijametralno nasprotno, kajti po združenju okolice z mestom, bi se nikakor ne olajšalo materialno stanje niti mesta, niti okolice, pač pa bi bilo v političnem oziru na veliko škodo okolice in države same.

Prelazeč preko omenjenih političnih motivov, baviti nam se je se zgolj materialnimi zadevami in gospodarskimi razmerami, ki obstoje po Tržaški okolici. Po tej okolici nahajamo razun par malih vasi le posamično stoječe hiše, v katerih prebivajo le jako ubožni ljudje, kojim se nikakor ne more naložiti bremen, kakoršne morajo nositi stanovniki zaprtih mest. Dasi je po dosedanji zistemi mesto pokrivalo svoje stroške izključljivo iz dohodkov od daca na meso in opojne pijače, je vendar okolica bila popolnoma prosta tega davka, kar se je tikalo privatne porabe. In celo za vinski pridelek, prodan v mesto, užival je okoličan posebne olajšave. — Na podlagi vsega tu gori rečenega in:

1. z ozirom na to, da vsled zemljepisne lege Tržaške okolice se ni nadejati, da bi ta kedaj zadobila značaj mesta in da bi se po tej poti pospešilo nje blagostanje;
2. z ozirom na to, da že 35 let trajajoča trtna bolezen "oidium" — kateri ste se še pridružili perenospora in filoksera — žuga uničiti glavni in jedini naš prirodni produkt, čemur posledica je rapidno propadanje okolice;
3. z ozirom na to, da se vsled zemljepisne lege, klimatičnih razmer in pomanjkanja vodnih sil niti ne da misliti, da bi se tu razvila kakoršna-koli večja industrija, koja bi ljudem pripomogla do zaslužka;
4. z ozirom na to, da poleg nameravanih vladnih tarifov, zahteva mestna občina 100% doklade na užitnine — torej objekte, ki so za vsakdanje življenje neobhodno potrebni in ki so bili do sedaj za okolico daca prosti — katerih doklad bi okolica, ako bi prišla v

zaprto mesto, nikakor ne mogla prenašati;

5. z ozirom na to, da so Tržaški okoličani po veliki večini navezani — dasi se pečajo s poljedelstvom — za gotov denar kupovati potrebni živež in bi jih radi tega to novo breme tako hudo zadelo, da bi bili v malo letih primorani zapustiti svoja selišča in si iskati nove domovine;
6. z ozirom na to, da tako propadanje in iz tega izvirajoče izseljevanje nas okoličanskih davkoplačevalcev nikakor ne bi "bilo na korist države;
7. z ozirom na to, da se je okolici Tržaški pred leti odvzelo privilegije, koje je vživala cela stoletja, ne da bi se jo na kateri-koli način za to odškodovalo, mariveč, da se ji hoče naložiti mesto odškodnine še večja bremena, —

prosijo podpisani, visoki državni zbor naj blagovoli vzeti v poštev naše opravičene pritožbe, oziroma prošnje, da se zavzame po c. kr. finančnih organih predloženi načrt užitninske linije, ki se ima vpeljati po odpravi proste luke, ter vzame za podlago oni načrt, za katerega se potegujejo zastopnikistokovnjaki mesta Tržaškega, kakor tudi mi prebivalci Tržaške okolice, kateri bi bili po vladnem načrtu najhujše prizadeti in uničeni prav v kratkem času moralno in materialno.

V TRSTU, meseca decembra 1890.

Govor dež. posl. Iv. Hribarja v 14. seji deželnega zbora Kranjskega dne 24. novembra 1890.

(Po stenografičnem zapisniku.)

(Dalje.)

Ljudsko šolstvo je na Štajerskem uravnano sicer v obče po pravih načelih; Slovenci imajo tam svoje ljudske šole. Deželni šolski svet vendar — tout comme chez nous — sili nemščino skoz vrata in okna

dobri so. — "Da, a čudna mora biti tvoja vest, sem mu zašepetal"; — danes povem to na glas!

Drugučno podoba pa ima stvar, gosp. urednik, pri Vas, recte v Primorji. Da se tam kar brevi manu italijanči, temu niti ne oporekam, saj tamkaj gre ta komando kar po §§. in — notah.

A rečem: Ko bi niti ne hoteli, priti morajo dnevi, ko bomo vrgli tudi to in tako "plundro" s tiru, ki se nabira baš na potih, po katerih vozi dunajska vlada; če ne bode šlo z družimi sredstvi, iti bo moralo z radikalnimi, naj gredó potem tudi Taaffe, Gautsch in Schönborn, kajti Slovenci nismo smeti, s katerimi bi se Dunajska sapa igrala!

Zatorej ključem danes: Sv. Nikolaj, prinesi nam že enkrat kos darú, s katerim bomo zamogli zadovoljni biti; toda zapomni si: Mi nismo politični otroci! ... Gadobér.

PODLISTEK.

Sobotno pismo.

Ko je izišla onidan 88. številka "Edinosti" z večimi in — vsaj meni — bolj ugajajočimi slovi ali črkami, dejal sem sam pri sebi: To pa to! — upravnštvo Dolenčeve tiskarne ima napram nam óitateljem dobro misel, da poskuša dati listu lepšo zunanjo obliko itd.; a jedva dobim v roko 89. štev. "Edinosti", glej ga dihurja, zopet stara melodija v — starih črkah! V enem tednu na mah dvoje presenečenj, poleg teh pa ena — prevara; kakšen kruh bo iz te moke?

Odgovoril sem si na to tako: Le počakaj, o novem letu pride morda vsejedno nova podoba lista, brez prevare in pa brez — stare podobe, pa bo — mirna Bosna. Tako mislim pa še zdaj in z manoj vred tudi še marsikak drug óitatelj-naročnik "Edinosti", kar pa nikakor ni greh!

Prevare in pa presenečenj je pa v tem razupitem devetnajstem stoletju tudi

v nas Slovencih dokaj! Na to svojo trditev jaz precej prisežem! Nikjer pa ne doživé in ne občutijo slovenski narodnjaki v zadnjem času toliko prevare in — peska v oči, kakor baš slovenski volilci na Kranjskem od nekaterih svojih deželnih ali pa državnih poslancev. To je faktum, katerega ne ovržejo ni vsi dotični poslanci skupaj, ni nikak drug prerok-odrešenik. In da je nekaterim "narodnim velikanom" zadnji čas narod le: tolsta "molzna krava", se mi niti potrebno ne zdi trditi!

A — gnusna je ta prevara in obžaljevanja vredni so prizadeti volilci; ipak bi bilo dobro, ko bi tudi pri nas se našel kak političen velikan Koch, da bi znašel sredstvo, s katerim bi se izbacniti in uničiti zamogli nekateri taki bacili! Punctum!

Ogromna masa snega, ki je te dni zapala, in nekoliko južno vreme, ki je ravnokar vmes poseglo, napravila sta pri nas neznosno "plundro" po cestah, deželnih kakor državnih, in človek te dni v istini že ne vé, po kateri hodi, kajti "sodrga in

plundre" je na obojih več kot — primerno. Dokaz, da se v tem času merodajni krogi kaj "gemüthlich" vedejo napram javni — snagi, hočem reči: redu!

Nekak bacilus (ali če hočete: plundra!), bilo je pa tudi onih 600 gl. za poduk nemščine na naših ljudskih šolah, katere je kranjski deželni zbor letos vendar že enkrat — skartiral!

Jaz sicer ne vem, je li plačeval ta "fini" davek oni del slovenskega naroda, ki je bil želen biti deležen teh "gnad in dobrot" nemškega jezika po svojih otrocih, ali je plačeval ga oni del, ki ni niti želen bil, niti nesapameten, pač pa vcm, da so bili ti goldinarji limanice, na katere se je vsedel marsikak národen (!) učitelj, kateri je zastavil svojo narodno značajnost seveda — deželnemu zboru Kranjskemu! — Baš te dni pokazal mi je prijatelj-kolega nakaznico okrajnega glavarstva, glasom katere je pri davkariji imel potegniti za dnj ih petna jst goldinarjev. In ko sem ga začuden prašal: "Kaj, et tu Brute?!" — se je nasmehljaj mi in dejal: "I no,

v ljudsko šolo. Tako je pred dvema letoma izdal ukaz, da se mora nemščina poučevati kot obligatni predmet na slovenskih ljudskih šolah. Nekateri občine, ki so spoznale, da je ta ukaz le prvi korak, da se popolnoma ponemči slovensko šolstvo, začele so se pritoževati pri deželnem šolskem svetu in ko so tu ostale njihove pritožbe brez uspeha, tudi pri visokem naučnem ministerstvu. Njega ekscelencija gospod naučni minister vendar ni hotel spoznati zakonov, veljavnih za ljudsko šolstvo na Štajarskem; še le državno sodišče poučilo ga je, da mora čuvati o izpolnjevanju teh zakonov. Vendar pa se poučuje na mnogih slovenskih šolah vedno še nemški jezik in kako daleč so Slovenci še od narodne ravnopravnosti, dokazuje nam debata, ki se je v tem oziru vršila nedavno v štajarskem deželnem zboru in pri kateri so se slovenski poslanci pritoževali, kako nezakonito ravna deželni šolski svet nasproti slovenskemu šolstvu. Kake bi tudi drugače; vsaj vidi, da se ministerstvu prav nič ne mudi odpravljati napake iz slovenskih šol, v tem ko hitro zaukazuje naj se odpravi kar je nezakonitega, kadar grè za kako nemško šolo.

O takih okolnostih umevno je samo po sebi, da se naučnemu ministerstvu čisto nič ne mudi, urediti učiteljske v Mariboru tako, kakor bi to zahtevala zdrava pamet in pedagogična načela. Nočem trditi, da bi se ne bili vzgajili izmed onih, ki so obiskovali to učiteljske, možje, kateri so res dika svojega stanu; ali da so se vzgajili tudi taki učitelji, zgodilo se je to le vsled njihove izredne nadarjenosti. Komur pa študije napravljajo le količkaj težave, ta ne more nikdar tako napredovati, kakor nemški njegov kolega, ki je dobival pouk iz vseh predmetov v maternem jeziku.

Jednake so razmere tudi gledé srednjih šol. Za 400.000 slovenskih prebivalcev ni bilo do lani nobene slovenske srednje šole, za 42.378 Nemcev, ki pa še davno niso pravi Nemci, pa vlada vzdržuje 4 srednje šole. Naučno ministerstvo je sicer lansko leto zaukazalo, da se imajo napraviti na gimnaziji v Mariboru slovenske paralelke in nič ne more bolje dokazovati, kaka potreba je bila, da se otvorijo, nego upisovanje dijakov lanskega in ravnatoka tudi letošnjega leta, v prvi razred novootvorjenih teh paralelek. Veseli me, da je ministerstvo kaj takega zaukazalo; vendar me je pa takoj, ko sem čital dotično odredbo, obšla neka bojazen, katere se še danes ne morem iznebiti. Maribor je žalibog večinoma nemško mesto; mariborske gimnazije ravnatelj je Nemec; mnogo trdih Nemcev s kmetov ima v Maribor bližje, ko v Gradec. Nečem trditi, da je imel — ali bojim se, da je temu tako — prevzvišeni naučni minister željo, da se za novootvorjene slovenske paralelke ne oglasi zadostno število dijakov, da se tako dokaže, da slovenske paralelke niso bile potrebne. Ako bi ne bilo tako, moral bi bil ekscelencija gospod naučni minister ob jednem ukazati, da se slovenske paralelke otvorijo tudi na gimnaziji v Celji, kjer se gledé zadostnega števila učencev ni trenotek dvomiti ni moglo. No, ker naučni minister tega ni storil in je sedaj mogel priti do prepričanja, da le celo v Mariboru nahajajo vsi pogoji za obstoj slovenske srednje šole, upam, da bode v kratkem zaukazal, da se imajo napraviti slovenske paralelke tudi na gimnaziji v Celji, in da bode s tem popravil, kar je dosedaj zamudil.

Najbolje se godi pač še slovenskim našim bratom na Štajarskem v sodni stroki. Naglašati pa moram, da je to izključno zasluga bivšega avstrijskega pravosodnega ministra barona Pražáka; odkar pa je nastopil službo in prevzel potefelj pravosodnega ministerstva nemški minister grof Sebönbörn, se tudi v sodnih uradih na Štajarskem ne uraduje več tako ravnopravno, kakor se je uradovalo poprej. Vedno pa, in tudi za časa ministiranja barona Pražáka, imeli so se Slovenci pri-

toževati o terorizmu predsednika nadso- dišča v Gradci viteza Waserja in zvestega njegovega oprode, sedaj že pokojnega pred- sednika okrožnega sodišča v Celji, Hein- richerja. Gospoda moja! Marsikak justični umor se je zgodil vsled pristranosti sod- nega dvora in ker se je s slovenskimi strankami obravnavalo le v nemškem je- ziku. Upam, da bode novoimenovani pred- sednik okrožnega sodišča v Celji, katerega poznam kot moža poštenjaka in kot jurista veščaka, odpravil te nenaravne razmere in da mu bode več ležeče na justiciji, ko na germanizaciji.

Gospoda moja! Izrekel sem besedo: germanizacija. Najvišji šef politične naše deželne uprave mi bode nato morebiti odgo- voril, kakor nam je odgovarjal že v nekaterih prilikah. Predno pa se spusti v odgovor prečastiti naš gospod deželni predsednik, prosil bi ga, naj se ozre nekoliko po ura- dih, kateri so naravnost njemu podrejeni, in naj pomisli, kake vzglede jim daje on sam. C. kr. okrajna glavarstva v naši deželi skoraj čisto nič ne uradujejo v slovenskem jeziku, le malokdaj izdajajo slovenske do- pise in mi sami v tej visoki zbornici imeli smo že večkrat priliko, prepričati se, da dohajajo od visokega deželnega pred- sedništva deželnemu odboru našemu iz- ključno le nemški dopisi, dasiravno smo se že mnogokrat pritoževali in dasiravno zastopamo deželo, katere prebivalstvo je po svoji ogromni večini slovensko. Nečem trditi, da zadene vsa krivda prečastitega deželnega predsednika našega. Nasprotno predobro mnenje imam o njem, nego da bi ga mogel sposobnega smatrati za ger- manizatorja in tudi dobro vem, kako je on, ko je bil še okrajni glavar v Tolminu, vestno in točno izvrševal zakone, če tudi so govorili na korist slovenskemu prebi- valstvu. Kje tiči uzrok, da baron Winkler v Ljubljani pozablja načela, katera so vo- dila gospoda Winklerja v Tolminu? Tr- dim naravnost, da na Dunaji, kjer sma- trajo merodajni krogi germanizacijo za su- prema lex, nemškovanje za najvišjo držav- niško modrost. Nisem sicer tako srečen, da bi mi bile pristopne tajnosti prezidijal- nega arhiva tukajšnje deželne vlade; mi- slim pa, da se ne motim, če supponujem, da se tam nekje v kakem kotu — ako ne celo na odličnem mestu — nahajajo navodila in ukazi ministerskega pred- sednika, da naj se c. kr. politični uradi na Kranjskem kolikor mogoče izogibljejo slo- venkega uradovanja.

Pri davčnih uradih smo Slovenci ravnopravni le v toliko, da se naš denar ravno tako rad vsprejema, kakor denar nemških naših sodeželanov. Ko bi pa pričakovali, da bi se potrdilo uplació v slovenskem jeziku, bila bi to naravnost blaznost. Le semtertja dobi se kak uradnik, ki zapiše kako besedico slovenski; večinoma pa se pišejo potrjila nemški, in ravno tako tudi pozivnice slovenskim strankam, dasiravno so dotične tiskovine na jedni strani slo- venske. Kako bi pa tudi uradniki ne ravnali tako; vsaj se boje svojih višjih, zlasti ko vidijo, kak vzgled jim daje deželno finančno ravnateljstvo, katero stoji pod neposrednim nadzorstvom gospoda dežel- nega predsednika. Na poslopji tega ravnat- eljstva berete velik nemški napis: K. k. Finanz-Direction; na obeh velikih frontah tega poslopja pa se še ni našel prostor za skromen slovenski napis. Iz tega vidite, gospoda moja! da se postavljajo Slovenci še tam v kot, kjer plačujejo, in da zlasti pri finančnem ravnateljstvu glede nas Slo- vencev menda velja gaslo: „Zahl Krobot und schweig!“

Nekoliko večja je naša ravnopravnost pri poštnem in brzojavnem uradu. Tu vsaj je obveljalo načelo, da se imajo na Kranj- skem nastavljeni uradniki, kateri so zmožni slovenskega jezika. Veselili smo se tega, kar je drugod samo po sebi umevno, in hvalo smo dajali poštni upravi, da je za- čela pri nas tako ravnati, kakor smo jej tudi dajali hvalo, da so se uvedli dvoje- zični pečati. V zadnjem času pa nas je

poučil trgovinski minister Baquehem, da ni dobro hvaliti dneva pred večerom in da ga ni ministra, kateremu bi se smelo brez- pogojno zaupati. Mislim namreč imenova- nje poštnega komisarja Corà. Imenovan je sicer le začasno, ali sledilo bode gotovo tudi definitivno imenovanje, dasi mož ne zna niti besedice slovenskega ali hrvat- skega jezika in dasi ima poslovati v de- želah, katerih prebivalstvo je v pretežnem številu slovensko.

Gospoda moja! To imenovanje je naravnost udarec s pestjo v obraz narodu slovenskemu. S tem je njega ekscelencija minister Baquehem najbrže hotel povedati, da ne mara Slovencev; da še več, da ne mara slovenščine zmožnih uradnikov v višjih službah, da so torej za take službe sposobni le uradniki, ki teh lastnostij ni- majo. Gospoda moja! Obžalovati moramo to; obžalovati tembolj, ker ima novoime- novani poštni komisar, kolikor mi je znano in kolikor sem se poučil, poleg neznanja slovenskega in hrvatskega jezika vse last- nosti, ki so potrebne, da bode služboval skrajno pristranski in nezadostno. Kar se zadnje trditve tiče, uprašam Vas, kako more uradnik, ki je poklican, da nadzo- ruje poštno uradovanje po slovenskih in hrvatskih pokrajinah, ki mora torej vsled tega občevati večkrat s strankami, ki so zmožne le slovenskega ali hrvatskega je- zika, zadostno in zadovoljivo opravljati svoj posel? Ako pomislite, da prebiva na Kranjskem in Primorskem, za kateri deželi je imenovan gospod Corà, 646.790 Slo- vencev in 121.870 Hrvatov; dočim se Lahov šteje 276.603, in Nemcev samo nezatno število 41.971, videli bodete takoj, kako mnogokrat bode poštni komisar prišel v položaj občevati s strankami, katere znajo le slovenski ali hrvatski. Vladi se tu ni zdelo vredno ozirati se na 768.360 Slovanov; ti so bili zánjo mrtva masa; pač pa se ji je zdelo potrebno, ozirati se na 318.574 Lahov in Nemcev. Kakošna politika je to? — Pravijo, da je to av- strijska politika.

Pa vrnimo se k novoimenovanemu poštnemu komisarju. Po poročilih, ki so mi na razpolago od vseskozi zanesljivih mož, obnaša se gospod Corà tako, da ga ne zadene le očitjanje sovraštva do slo- venskega jezika, ampak tudi nenaklonje- nosti do poštarjev Slovencev. Ali potem- takem ni mogoče, da se bodo v bodoče nameščali za poštarje na Primorskem le Lah in lahoni, na Kranjskem le Nemci in nemškutarji, nikakor pa ne zavedni Slovenci in naj bi bili še sposobnejši? Kake posledice bi utegnile nastati iz tega na Primorskem za slučaj vojne z Italijo, jasno bode vsakemu na prvi pogled. Kaka politika je zopet to? — Tudi to pravijo je avstrijska politika.

Ne veliko bolje je tudi gledé poštnega ravnatelja. Gospod poštni ravnat- elj Pokorny zna slovenski ravno tako, kakor na primer kitajski; ali ker bodem imel še priliko pozneje govoriti o njem, kadar preidem do Tržaških razmer, opuščam to stvar za sedaj.

Gospoda slavna! Skušal sem podati Vam sliko o razmerah, v katerih se na- haja narod naš na Koroškem, Štajarskem in Kranjskem. Kardinalna temeljna barva te slike je: uradna mržnja, uradno sovraštvo do vsega, kar je slo- vensko. Ne za nemški jezik, kot jezik notranje državne uprave gre tukaj; ne, gospoda! boj, ki ga biva vlada z nami, ta boj naperjen je na- ravnost proti narodnosti naši, proti narodnosti slovenski. Zare- pa hude besede so to, vendar pa take, da nastopam zánje do- kaz resnice. In v ta namen prosim Vas, da se podaste z menoj v one kraje, kjer se bregovi mile naše domovinu kop- ljejo v sinjih valovih krasnega jadranskega morja.

Gospoda moja! Čisto druga sapa oveva tu narodnost našo. To ni več mrzla burja ledenega severa; to je morilna sapa to-

plega juga, ki se s svinčevno težo ulega na slovenske prsi. Še se sicer razlega mila govornica naša po krčnih primorskih tleh in sega do morskih obal; ali zarota proti njej je velika, in z brezornim in brezsrčnim nasprotnikom zvezali so se tudi oni, kateri bi imeli v zaščitje jemati slovenski jezik.

Ubogi Slovenec, ubogi Hrvat! Za té ni pravice v Primorju. A še veliko bolj uboga Avstrija! Patrijote ti tam tlačijo, preganjajo, zatirajo; zarotnike odgajajo.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Vse avstrijsko časopisje bavi se še vedno s ponesrečenjem češko-nemške sprave in s posledicami, ki so temu do- godku neizogibne z ozirom na ves notranji politični položaj. Vredno je, da se zabi- lježi — ker je gola resnica — in da si tudi naši zastopniki dobro zapomnijo, kar ob tej zadevi piše „Neue Freie Presse“: „V jedni najvažnejših točkah, to je: češko- nemški spravi, vrglo je ministerstvo v kot svoj dosedanja program ter se približalo opoziciji. — Glede na češko-nemško pravo so sedaj Nemci jedina vladna stranka. Fikcija in samoprevara bi bila, ako bi po glasovanju o deželnem kulturnem svetu še kdo menil, da češka opozicija ni toli močna, da ne bi mogla strmoglaviti rečene sprave. Zmota je misliti, da sta samo Gregr in Vašaty kriva, da se ne vnaprejmo du- najske punktacije . . . Že prihodnji dr- žavni zbor zahteval bode ali druge večine, ali drugega ministerstva, ali pa — oboje“. Tudi Poljski listi bavijo se prav intenzivno s to zadevo. „Wiener Allg. Zeitung“ tele- grafujejo iz Lvova, da se je v liberalnih krogih rodila misel sklicati ljudski shod, pri katerem bi Poljaki označili svoje sta- lišče z ozirom na ponesrečenje češko-nemške sprave. Ker pa se boje, da bi vlada ne dovolila takega shoda, so sklenili priporo- čiti državnozbornim poslancom, da se o tem izrečejo na shodih volilcev, koje naj bi sklicali mej božičnimi prazniki. „Gazeta Narodova“ pravi, da od sprave ni smeti odjenjati, ker je državna potreba, toda v ta namen izvršiti se morajo po- trebne premembe pri vladi sami. Logiki istin mora se tudi grof Taaffe vklo- niti. Kolikor dalje bodo odlašali s temi spremembami, tem radikalnejše se bodo izvršile. „Dziennik Polski“ brije norce iz samozavesti oficijoznih listov in pravi, da tavamo v temi uprav z ozirom na najvaž- nejšo točko — namreč glede načina, ka- terim namerava vlada dovršiti to spravo.

V Nižje-Avstrijskem deželnem zboru traja še vedno debata ob vladnej predlogi, tikajoči se združenja mesta Dunajskega s predmestji. Vsaki dan dogajajo se burni prizori, ker opo- zicija brezobzirno pobija ta vladni načrt.

V novejšem času bavijo se razni krogi z vprašanjem, ali naj bi se delavskemu stanu podelilo politično volilno pravo. O tej zadevi govoril je nedavno tudi poslanec Bärnreither pri volilnem shodu v Hebu. To bi bilo prav lepo in hvalevredno, ali način, kakor je ta mož to storil, mo- ramo obsojati. Potezajoč se za volilno pravo delavcev, obsipal je namreč tako- zvane petakarje (Fünfguldenmänner) se svojo jezo. Rekel je: „Sedanja podlaga javnemu našem življenju je nezdrava. Čudni odnošaji v Avstriji opravičujejo morda za sedaj umetni naš volilni sistem, ali v vsakej formi parlamentarizma morajo se jemati v poštev interesi, želje in nasto- janja vseh državljanov, koji igrajo svojo ulogo v državnem gospodarstvu. Zato pa je bila velika pogreška, da se je podelilo volilno pravo „petakarjem“, ne da bi se zajedno raztegnilo tudi na delavce, koji sicer ne plačujejo direktnega davka, ki pa

posredno plačujo večje davke, nego v kateri-koli drugi državi. Delavec ima — dasi je socialista — več zmisla za prave potrebe države, nego one vrste „petakarjev“ ki po mnogih krajih, osobito pa na Dunaju, slede najpriprostejšim „šlagerjem“ in ki so žrtve najpodlejšje agitacije. — Lepo je, ako se kdo poteza za pravice delavcev, a perfidno je, da pri tem vcepja delavcem zaničevanje do družih stanov in tako ostruplja čuvstvovanje delavcev, katerega okuženja posledice občutijo slednjič najbolj delavci sami. Kriza, koja se je polastila vseh gospodarskih odnošajev starikeve Evrope, more se odstraniti le po skupnem, harmoničnem delovanju vseh stanov. Ako se boriš za svoje pravo, še ni treba obsipati družega stanu se svojo jezo, tem manje, ako ti stoji tako blizu, kakor faktično stoji petakarji blizu delavcev.

Državni zbor imel je dne 4. decembra svojo prvo sejo. Finančni minister je podal državni proračun za 1891. leto. Vkupna potrebščina znaša 564.473.940, vkupno pokritje 566.759.572, torej je prebitka 2.285.625 gl. Finančni minister dalje izraža upanje, da bo mogel tudi pri manj ugodnem razvoji okolščin od gold. 10.625.650, kateri se zahtevajo za poravnavo državnega dolga za 1891. leto, gotovo štiri milijone iz letošnjih državnih dohodkov izplačati, torej se bo izdalo k večjemu za 6.625.650 gl. nove rente. S tem se kaže proračun za 1891. leto v primeri s proračunom za 1890. leto ugodnejši za 4.593.653 gl. Finančni minister upa, ako bodo ugodne okolščine, da bo tako dosegel zmanjšanje državnih dolgov in njih osnovo na normalne državne dohodke. V istini se bo 1891. leta gl. 5.902.778 več potrošilo, kakor l. 1890 in sicer od tega za ministerstvo notranjih zadev 655.000, za naučno ministerstvo 806.000, za trgovinsko 1.339.900, poljedelsko 822.000; v istini bo več dohodkov 6.496.431; in sicer neposrednih davkov 1.096.000, pri carini 1.560.000, pri užitnini 1.957.400; dohodki od žganja so se znižali za 1.375.000, davki od sladkorja povečali za 2.231.200 gl.

Domače vesti.

Njiju Veličanstvi presv. cesar in cesarica odšla sta v sredo večer ob 6¹/₄ uri iz postaje Miramar na Dunaj. Pri odhodu bila sta navzoča na izrečno željo presv. cesarja ces. kr. namestnik vitez Rinaldini in vojaški zapovednik baron pl. Wipplinger. Presv. cesar ju je uljudno pozdravil in jima stisnil roki; navzoče občinstvo je priljubljenega vladarja spoštljivo pozdravljalo in na morju spuščale so se rakete. Tudi ob tej priliki prihoda vladarjevega moremo omeniti čudne prikazni v Tržaškem irredentarskem časnikarstvu. Obe glasili Tržaških skrajnežev „Il Piccolo“ in „L'Indipendente“ sta sicer naznanila prihod cesarjev in njega soproge; to pa sta storila bolj „pro forma“ in prav na kratko; in zato, ker jima to sporoča „Correspondenz Bureau“! Drugače bi pa bilo, ako bi se činilo o laškemu kralju; tedaj ne bi zadostovale cele strani telegramov. Irredente ni treba iskati za črno-žolto mejo, kajti v Trstu je imamo dovolj in zrele.

Imenovanje. C. kr. finančno ravnateljstvo v Trstu je imenovalo: računskim revidentom G. Müllerja in Ivana Goglija; računskim oficijalom Nikolaja Costanza in K. Simonisa; računskim asistentom Lovrenca Mozetiča in Dragotina Paternost-ja; car. asistentom M. Porenta, Dom. Kanterja in Alb. Gayerja; fin. komisarjem Ludv. grofa Melchiorja.

Za družbo sv. Cirila in Metoda v Trstu nabralo se je v sv. Križu v družbi krokarjev in krokaric dne 16. t. m. 2 gl. — V „veseli družbi“, slaveči odhod prijatelja, nabralo se je 5 gl. 34 kr.

Za podružnico sv. Cirila in Metoda na Greti, oziroma za otroški vrt v Rojanu, se je nabralo do dne 30. nov. iz pušice pri gosp. Josipu Pertotu v Rojanu 19 gl. 43 kr.

Za Sveto-Ivansko podružnico sv. Cirila in Metoda nabrali so rodoljubi dne 25. m. m. v krēmi g. Miota 3 gl.

Peticija, koja priobčujemo na prvem mestu, kroži sedaj po okolici v podpisovanje. S tem se obračamo do naših okoličanov, da prej ko prej podpišejo to za njih prevažno peticijo, ker je zadnji čas, da se odpošlje na svoje mesto.

Za božičnico otroškega vrta v Rojanu darovala je neimenovana dobrotnica 10 gl. — N. N. 2 gl. — F. E. 2 gl. — Mi opozarjamo na to posebno vse veljake in rodoljube iz Grete, Barkovelj in Rojana, kajti podružnica sv. Cirila in Metoda na Greti, v katere področje spada otroški vrt v Rojanu, je ustanovljena za celi IV. okraj. In mislimo, da vendar vsakdo goji usmiljenje do naše dece, katera se vzgojuje na narodni in krščanski podlagi! Pooblaščene po dotičnem odboru nabirajo darove za božičnico te-le gospodičine: Irma Fabijani (vrtarica) in Marica Pertot v Rojanu; Justina Trobec od Sv. Ivana in Anica Martelanc iz Barkovelj.

Nova naredba. Naučni minister Gautsch je odredil, da so obvezani nositi uniformo tudi profesorji in vse učiteljske osebe državnih šol. Kmalu postane vsa Avstrija uniformirana vojska.

La vada a Bazovica reklo se je l. t. m. neki jako odlični osebi na tržaški pošti na zahtevanje slovenskih nakaznic. Prepričani smo, da je to ravnanje samovoljno dotičnega uradnika ter prosimo še enkrat tem potem slavno vodstvo, da zaukaže, da se bodo na pošti prodajale tudi slovenske tiskovine. Sicer smo pa radovedni, kaj bi storil kak Italijan (in pa tudi poštno vodstvo), ako bi se mu — recimo v Ljubljani — reklo: La vada a Udine!

Znano glasilo tržaških bab in babnjakov zateka se zopet v cerkev. Minoli ponedeljek je namreč zopet začel reševati zadeve pobožne bratovščine sv. Marije dobrega zdravja zato, ker je nedavno iz svoje blagajne dovolila tri tisoč goldinarjev za zidanje šeste župne cerkve. Udom, ki so v odboru te bratovščine odreka meni nič tebi nič pravico dovoliti enako svoto; smoter pa, za katerega so jo dovolili imenuje krivičen in hudoben, kajti naperjen je v proslavo panslavizma. Novo cerkev imenuje zopet ognjišče panslavizma, ki je sam na sebi hudoben ter mu ni mari, ako se v njega razširjanje rabijo tudi hudobna sredstva. Tako prijazno odvaža „Il Piccolo“ vernike od darovanja za novo cerkev. Ako bi pobožna bratovščina bila dovolila omenjeno svoto za „Lego nazionale“, gotovo bi „Piccolo“ in drugovi proslavljali ta čin kot eminentno katolišk ter si prizadevali dokazovati, da sta vera in narodnost jedno in isto svojstvo. Ker pa je družba uporabila svoj denar v pravo svrhu, to jim je greh in zaganjajo se vanjo liki lačni psi, pri tem pa črne tržaško duhovščino panslavizma! Bog daj norcem pamet.

Cvet italijanske kulture. O toliko hvallisani kulturi primorskih Italijanov navedli bi lahko na stotine vzgledov, ki pričajo vsi, da je ista nedostojna in gnjila. Svojim čitateljem to za danes prizanašamo, kajti predaleč bi nas to zavedlo. Vendar pa si ne moremo kaj, da ne bi s srdom zavrnili onega nesramnega dopisuna iz Gorice v tukajšnjo lahonsko čenčo „Il Mattino“, ki z nesramno drznostjo skruni častitljivo slovensko ime ter predrzno napada mirne Goriške Slovence. Namen pisunu je očistiti Goriške trgovce pred očmi slovenskega kmeta ter mujje zopet priljubiti. Predminolo nedeljo se je namreč v Gorici vršil slovesen banket v čast slovitemu dr. Lovisoniju, ki je nedavno branil pred državnim sodiščem „Pro Patrijo“ in „Lego“.

Nameni obeh teh društev so slovenskim čitateljem za osti znani: prvo in drugo delujeta v raznarodnje slovenske dece; v namen ustanovljati laške šole in vrte v slovenskih krajih skuplja se denar; obe ti društvi sti našemu narodu jako nevarni, ker smoter jim je očit: uničiti Slovana, potujčiti Primorsko ter je storiti godno za blaženo Italijo. V to svrhu napravil se je tudi rečeni banket; k njemu so se povabili tudi skoraj vsi Goriški trgovci. Kakor poroča „Mattino“ imeli so zadnji tudi vso dobro voljo banketa se vdeležiti. Ali, račun jim je prekrizal nekdo drugi: vrla Goriška „Nova Soča“ (kojo imenuje Mattinova šema „libellaccio vigliacco“, kar pa nič ne dē, ker oslovski glas itak ne seza do nebes) je namreč v zadnji številki zapretila, da bode objavila imena onih trgovcev, ki se bodo banketa vdeležili, da se v potrebi slovensko ljudstvo ve ogibati njihovim štacun. To hvalevredno početje bratske „Soče“ imenuje zli dopisun „azione vigliacca“, „sfida indegna e sleale“ ter modro, da vsakdo ima pravico v narodnem obziru trditi ono pot, koja mu je ljubša. To nam v istini jamčijo ustavni zakoni, bratec „Mattino“; in če imajo pravico (?) Lahi sramotiti slovensko narodnost, tembolj imamo mi pravico braniti isto ter odvajati naše ljudstvo od njegovih sramotilcev. Da bi državni zakoni, kakor trdi „Mattino“, spoznavali te dežele za laške, o tem se lahonskemu pisunu samo sanja, kajti resnica to ni. Da je presv. cesar govoril italijanski na tej zemlji, tudi ni še noben dokaz italijanstva. Lahonski dopisun žalostno naznanja, da je imenovana pretnja imela svoj vspeh, kajti vdeležba je bila manjša, kakor se je pričakovalo. Torej tudi lahonskim trgovcem v Gorici je ljubši kruhek, nego vse iredentarske marnje. Dopisun se na to spravlja na „Novo Sočo“, dajajoč jej vsakovrstnih pridevkov, kar pa izvestno je ne bodo prestrašilo, da ne bi tudi v prihodnje bila Lahom v strah. Spoštujmo se sami in spoštovali nas bodo tudi drugi! — Tudi v Trstu je več lahonskih trgovcev in štacunarjev, ki živé izključljivo od žuljev slovenskega okoličana in pridne okoličanke; v zahvalo pa, da jim dajamo dobička in kruha, sramotijo nas na vsakovrstne načine. Bi-li ne bilo umestno, da tudi naše ljudstvo sprevidi hudobnost Lahov ter se poslužuje zgolj pri svojih ljudeh? Svoji k svojim! Da je pa to mogoče, treba, da tudi trgovci pokažejo svojo narodnost in misli ter se enkrat odločē, postaviti nad svoje prodajnice — slovenske napise, da slovenski kupci vedo, kam se jim je obrniti.

Lahonski otroški vrt na Greti odpré mestni magistrat v teku tega meseca. Dotični razglas pravi, da se bodo otroci v njem odgojevali, učili in preskrbljevali z živževem zastonj, gledalo se bode, da se odvrnejo od potepanja. Sploh ne bode manjkalo ubogej deci, ki bode obiskovala ta vrt, družega kot tičjega mleka. Lahonski magistrat bode skrbel, da se vzgoje v strastne Lahone; učili se bodo, da človek mora pozabiti svoj materini (t. j. slovenski) jezik in s tem tudi domovino in mater, ki sta ga rodila; učili se bodo edinozveličavni laščini, brez katere nekda ni mogoče v nebesa. V resnici se pa žnjo dalje ne more, kakor po Trstu, laškem obrežju Istre, v Furlanijo in k večjemu v blaženo deželo polente in polenovke, kjer vsi lakote stočejo. Slovanskim starišem pa, ki se predrznejo pošiljati svoje otročiče v lahonski otroški vrt na Greti, kjer se isti potujčijo in raznarodē, v očigled slovenskemu otroškemu vrtu družbe sv. Cirila in Metoda v Rojanu in novemu vrtu, ki se v kratkem osnuje na Greti, — tem slovenskim nevednežem pripisali bi mi edino kazen, da ostanejo nevedni, dokler jih praksa ne razvedri in takrat bode že prekasno. Pomislite vendar, očetje in matere, predno vpišete svoje otroke v enako moralnico, če imate pravico v mladih bitjih

zamoriti najblažji čut domovinstva in če vas ne bodo isti radi vaše nepremišljenosti kedaj preklinjali.

Vabilo k slavnosti, katero priredi dne 10. decembra 1890 l. akademično društvo „Triglav“ v Gradcu v spomin devetdesetletnice rojstva dr. Fr. Ka. Prešerna s prijaznim sodelovanjem tamburašev in pevcev akad. društva „Hrvatske“. Vspored: (A.) Pozdrav predsednikov. 1. D. Jenko: „Slovenska himna“, poje moški zbor. 2. Oertel-Šviglin: Poputnica „Kola“, udarja tamburaški zbor. 3. Slavnosti govor. Govori g. drd. med. Ivan Jenko. 4. Gounod-Miletič: Potpouri iz opere „Faust“, udarja tamburaški zbor. 5. H. Volarič: „Dekliški vzdih“, samospjev za bariton. 6. M. Meyer: „Hrvatsko prelo“, udarja tamburaški zbor. 7. Dr. G. Ipavec: „Oblakom“, četverospjev. 8. Schinzi-Miletič: „Vienac ruskih napjeva“, udarja tamburaški zbor. 9. P. Hugolin Sattner: „Za dom“, poje moški zbor. (B) Zabavni del. Pevske zbere vodi g. drd. med. Hinko Šuklje. Local: Daniel — Annensäle. Začetek ob 9. uri zvečer.

Z Dunaja se nam piše: Podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaju občni zbor bi je pred kratkim. To društvo je bilo ustanovljeno v spomin na cesarjevo štiridesetletnico v decembru leta 1888. Zborovanje, pri katerem je bilo mnogo Slovencev otvoril je g. Navratil, predsednik društva, poudarjajoč veliko veselje nad cesarjevim darom (50 gl.) in nad tem, da sta sedaj že dva cerkvena kneza mej ustanovitelji, namreč: premilostivi knezoškof Lavantinski dr. Michael Napotnik in prevzvišeni knezoškof Ljubljanski dr. Jakob Missia. Tajnik g. Jereb poudarja v svojem poročilu, da je več kot četrtina udov duhovniškega stanu. Lansko leto pristopil je kot ustanovnik knezoškof Lavantinski, letos pa knezoškof Ljubljanski se sto gold. Kot ustanovniki so letos še pristopili: Vč. g. dr. Anton Gregorčič, profesor bogoslovja v Gorici se 50 gl.; g. Fran Frfila, uradnik v Gorici s 50 gl.; g. Fran Kotnik na Vrdu pri Vrhniki s 60 gl.; gosp. Oroslav Dolenc, posestnik in mestni svetovalec v Ljubljani s 50 gl. Visoki deželni zbor Kranjski dovolil je društvu 200 gl.; hranilno in posojilno društvo v Ptuj 10 gl.; slavna posojilnica na Vrhniki 30 gl.; slavna posojilnica v Celji 50 gl.; Kranjski notarji ob priliki 80 letnice g. dr. Jarneja Zupanca so nabrali za to društvo 36 gl.; Ciril in Metodovo društvo v Ljubljani darovalo je 50 gl.; Gledališka predstava v Novem mestu nesla je društvu 50 gl. Koliko bilo je darov po 20, 10, 5 itd. gl.! To vse bode tiskano v letnem poročilu. Veliko zaslugu za društvo imajo: gospa Marija Murnikova v Ljubljani, gospiča Antonija Pajničeva v Novem mestu, g. dr. Vošnjak v Ljubljani, g. Avg. Drukar not. kaud. v Kranji, g. Josip Skočir v Trstu, g. Ant. Mihelič v Ljutomeru, ker so nabirali podpornine itd. — Blagajnik Puki poroča: Društvo ima letos gl. 1226-30 kr. dohodkov. Prosilcev je bilo 42. Mej te se je v 110 slučajih razdelilo 693 gl. Mej prosilci je bilo 18 juristov, 12 medicincev, 6 filozofov, 1 konservatorist, 3 živinozdravniki, 2 učenca akademije izobraževalnih umetnij. Največ je treba podpirati v zimskih mesecih. Največa podpora je znašala 10 gl., najnižja 3 gl. V 2 letih je društvo prejelo gl. 3484-94, potrošilo pa gl. 1329-84. Prebitek znaša gl. 2155-10. V teh je pa 2000 gl. neporabljive glavnice. — G. prof. Švaršnik poroča, da so revizorji vse knjige in blagajno dobro pregledali in vse naši v izglednom redu. Odboru in blagajniku dala se je zaupnica in zahvala.

V Trstu so letos za to društvo darovali: veleč. g. dr. Janez Šust, stolni prošt. 5 gl., vč. g. Peter Flego, kanonik 3 gl., vč. g. Janez Legat, gimn. prof. 5 gl., N. N. slovenski rodoljub 1 gl., J. J., učitelj 5 gl. Vsega skupaj 19 gl. Lansko leto je bilo v Trstu več udov. Bog daj,

da bi nam v Trstu in okolici nastalo mnogo podpornikov in debrotnikov. — Ker je blagajnik gosp. J. Pukl radi preoblegala posla, glavno pa radi tega, ker po letu več kot 5 mesecev ne biva na Dunaji, blagajniško mesto odložil, prevzeli so to važno mesto veleč. gospod dr. Matej Sedej, c. kr. dvorni kapelan, ravnatelj v Augustineju (Wien, I. Augustinerstrasse 7), kateremu naj se blagovolje pošiljati vsi doneski. — Ob novem letu izide tiskano poročilo.

Bralno društvo v Komnu bode imelo v nedeljo dne 14. decembra t. l. ob 3. uri popoldne svoj občni zbor v društveni bralnici se sledečim redom; 1. Predsednikov nazgovor; 2. Društveno poročilo; 3. Volitev odbora za leto 1891. 4. Naročba časopisov in njihov razprodaja po dražbi. 5. Morebitni predlogi. K obilnej udeležbi vabi **O d b o r.**

Iz Dutovljanske občine se nam piše: Dae 1. t. m. je tukajšnje občinsko starišinstvo v svoji redni seji enoglasno izvolilo častnim občanom preblagorodnega gospoda viteza Rinaldinija, namestnika Tržaškega. Po izvolitvi vskliknilo je starišinstvo trikratni „živijo“ Njeg. Veličanstvu in trikratni „živijo“ c. kr. namestniku. Dobro izurjena domača godba zaigrala je potem „cesarsko himno“. Pokanje topičev in glasi godbe so se razlegali po vasi, po kateri je bilo razobešenih raznih zastav. Starišinstvo je zajedno sklenilo, da se poda posebna deputacija g. namestniku se poklonit in ta dogodek objaviti. Pri seji je bil navzoč obče spoštovani vodja okrajnega glavarstva Sezanskega, g. dr. L a h a r n e r. Bog ga živi! Ker se nam je letos vsled dolgotrajne suše godilo, kakor Izraelcem v puščavi, da nam je potrebne vode pomanjkovalo, zato je tudi tukajšnje starišinstvo ukrenilo, da se je naredil kakih 800 metrov od vasi Dutovlje nov velik vodnjak. Voda istega vodnjaka se bode nekda po cevih napeljala v Dutovlje. Srečni Dutovljanci!

Za VI. župno cerkev se je nabrlo po zadnjem izkazu gl. 19.136:52. Daljne prispevke sprejema škofjski ordinarijat, č. župniki te škofije in člani odbora za zidanje cerkve.

Mesec december. Znani Matej de la Drôme prorokuje za ta mesec nastopno vreme: Mraz od 1—8, suho, morje burno dne 14. in slabo vreme od 18—26 viharji in sneg, morje jako burno in temperatura nizka.

Ljudsko gibanje. Od 16—22. m. m. rodilo se je v Trstu 39 moških in 39 ženskih, vkupe 78; umrlo pa 6 moških in nobene ženske. Vkupno prebivalstvo brez vojakov je znašalo 160.092 duš.

Nevredna babica. Vsled zatožbe dr. Mazzorane so zaprli babico M. Stolfi, stanujočo v ulici Stadion, ker je pomagala izvršiti splav neke 36 letnej Ani Sumrada, koja se nahaja sedaj v smrtni nevarnosti v bolnici. Ta nečloveški čin je brezsrčna babica doprinesla neki za nagrado 10 gl.

Dunajsko žrelo. Dunajsko prebivalstvo je použilo minolo leto 44,235.644 kilogramov govejega mesa ali poprečno 121.193 kilogr. na dan in, ako računamo splošno prebivalstvo na 811.434, imamo na vsakega okolu 54 kil. Razun tega so pojedli Dunajčanje 6860 konj, 252.131 telet, 252.180 prašičev, 67.428 jagnjet, 385.293 ovac, 112.206 puranov in kokoši, 44.045 gosij, 10.109 rac, 3.997 piščancev, 1.354 jelenov, 1.302 src, 38.321 zajcev, 5.307 fazanov itd.

V a b i l o.

Nadzorniki „Delalskega podpornega društva“ v Trstu so vabljeni, da se udeležijo mnogoštevilno seje, katera bode jutri 7. t. m. ob 6. uri zvečer. V razpravi bode posebno važna reč.

Načelnik nadzornikov.

Lastnik pol. društvo „Edinost“.

Tržno poročilo.

Cene se razumo, kakor se prodaje na debelo blago za gotov denar).

	Cena od for. do for.		
Kava Mocca	100 K. 130.—	132.—	
Rio biser jako fina	—	—	
Java	—	—	
Santos fina	108.—	110.—	
„ srednja	102.—	104.—	
Guatemala	116.—	118.—	
Portoriceo	131.—	132.—	
San Jago de Cuba	136.—	137.—	
Ceylon plant. fina	133.—	136.—	
Java Malang. zelena	118.—	119.—	
Campina	—	—	
Rio oprana	—	—	
„ fina	108.—	109.—	
„ srednja	101.—	103.—	
Casita-ligne v zabojih	28.—	29.—	
Maclov cvet	390.—	400.—	
Inger Bengal	22.—	24.—	
Papar Singapore	50.—	52.—	
Penang	45.—	47.—	
Batavia	47.—	48.—	
Piment Jamaika	37.—	—	
Petrolej ruski v sodih	100 K. 7.25	—	
„ v zabojih	8.25	—	
Ulje bombažno amerik.	30.—	32.—	
Lecco jedilno j. f. gar.	41.—	42.—	
dalmat. s certifikat.	43.—	44.—	
namizno M.S.A. j. f. gar.	55.—	56.—	
Aix Vierge	68.—	70.—	
„ fino	63.—	65.—	
Rošiči pulješki	8.—	—	
dalmat. s cert.	—	—	
Smokve pulješke v sodih	13.—	—	
„ v venci	18.—	—	
Limonj Mesina zaboj	4.50	5.—	
Pomeranče Pulješke	4.50	—	
Mandji Bari 100 K.	112.—	—	
dalm. l. a. s cert.	108.—	—	
Pignoli	20.—	2.50	
Ris italj. najfinejši	19.—	19.50	
„ srednji	16.50	—	
Rangoon extra	14.75	15.—	
„ l. a. carinom	14.—	—	
„ l. a.	60.—	63.—	
Sultanine dobro vrati	21.—	—	
Suho grozdje (opaša)	25.—	27.—	
Oibebe	14.—	—	
Sianki Yarmouth	37.—	38.—	
Polenske srednje velikosti 100 K.	34.—	—	
„ velike	30.75	31.—	
Sladkor centrifug. v vrečah certifikat.	11.50	—	
Fazol Coka	9.50	—	
Mandoloni	9.50	—	
svetlorudeči	—	—	
temnorudeči	10.50	—	
bohinjski	11.25	—	
kanarček	10.50	—	
beli, veliki	9.50	—	
zeleni, dolgi	8.—	—	
„ okrogli	8.—	—	
mešani, štajorski	83.—	85.—	

Zdravnik za zobé

Fr. Dollereder

via Dogana št. 2 12—13
ordinuje od 9. do 5. ure.

Singer-jevi stroji

šivalni izvorni

so le takrat, ko imajo zgoraj narisanu tvornično znamko (marko) na stalku.

Najnovije tvornično izdelovanje
Singer-jeve Manufacturing Comp. New-York
originalen šivalni stroj

IMPROVID

z visokim držalom za rabo rodbin in rokodelcev.

Najnovije iznajdenje nepremagljive pične potankosti, sestavljena iz najboljšega gradiva brez ladvice in brez da bi se nit vitkala, ker se giba na podlagi jeklenih pik, toraj izključeno je trenje glavnih delov.

Tak stroj se giba izvanredno gladko, lahko in jako brzo, tako da utegne se proizvesti do 1000 pik na minuto.

G. Neidlinger
TRST, Corso. Palača Salem.

CARLO PIRELLI

mejnarodni agent in speditér

Trst, Via Arsenale št. 2.

Oddaje listke za železnice in parobrode mornarjem in delalcem po nizkih cenah in na vse kraje. 14—17

Živic in družb. v Trstu

imajo v svojej zalogi, ulica Zonta št. 5, vsakovrstne stroje za kmetijstvo in vsako drugo rabo, kakor tudi vse za stroje potrebne. Posebno priporočajo s e s a l k e (pumpe) za klanje vode, pretakanje vina, gasenje požarev, škropljenje trt in drevja; cevi za vodovode in vsako drugo rabo izlitega in kovanega železa, svinca, kaučuka, lana; mlatilnice in čistilnice za žito, mrvilnice za koruzo, slamoreznice, stiskalnice in mastilnice za grozdje itd.

Prodajajo le iskušeno izvrstno vnanje in domače, garantirano blago po niskih cenah, ter je razpošiljajo prosto carine po deželah. 22

Stroje pri nas kupljene popravljamo kadar je potreba in priskrbimo za porabljenje njih delov, druge.

Schivitz & Comp.

Najzgodnji božični dar. Za prijatelje citre!

„Pomenik južno-slovanskih popevkah“. Knjiga od 64 strani zadržuje 72 pesmi vseh južnih Slovanov, ubranih za citru. — Cena knjigi je 1 gld. 80 kr. Za pošto ima se priposlati 15 kr. več. — Naročbe naj se pošiljajo:

Josipu Sorgu,
v Zagrebu.

prilavljena od lekarja g. PICCOLI-ja v Ljubljani, je uplivo zdravilo, ki krepi želodec, mehča, čisti, odpravlja zlato šilo in odganja gliste.

Sestavljena je iz zdravilnih, v rastlinstvo spadajočih snovij ter ni nikako drastično učinkujoče, marveč lahko delovanje organov ureja joče zdravilo, katero organizmu kar nič ne škoduje, če se prav dolj časa rabi. 3—15

Esence za želodec pošilja izdelovatelj proti poštnemu povzetju v škatljah po 12 stekleničah za gl. 1.36; po 24 za gl. 2.60 po 36 za gl. 3.84; po 44 za gl. 4.29; po 55 za gl. 5.26; po 110 za gl. 10.30; po 550 za 50 kr. — V steklenicah po 15 kr. prodaja se skoro v vseh tu- in inozemskih lkarnah.

Kôtranove sladčice

katero izdeluje lekarničar

PRENDINI v Trstu

Telefon št. 334. 6—30

Velika poraba ki je dandanes v navadi rabiti kôtranove izdelke prepričala me je, da sem začel sam izdelovati iz pristnega kôtranovega izvlečka iz Norvedskega izvrstne sladčice podobne onim, ki dohajajo iz inozemstva

Te sladčice imajo isto moč kakor kôtranova voda in glavice (Kapsule), lažje se, proživajo in prebavijo ter se prodajajo po prav nizkej ceni. Da se ogne ponarejanju na enej plati vdobljeno ime izdelovatelja Prendinija in na drugej besedo Catrame. V Trstu se prodajajo v lekarnici Prendini v škatljicah po 40 kr., prodajajo se tudi v vseh večjih lekarnah v drugih deželah.

Veliki polom!!!

Novi-York in London nista prizanesla tudi evropskemu ozemlju in je bila tudi noka tovarna za srebrnine primorana razdati celo svojo zalogo proti mali odškodnini za delo samo.

Pooblaščen sem, da izvršim ta nalog. Jaz podarim vsakoteremu, bodisi bogatemu ali ubogemu, naslednje stvari za samo odškodnino v znesku **6 gl. 60 nov.** in sicer:

- 6 komadov najfinejših namiznih nožev s pravim angleškim rozalom,
- 6 komadov amer. pat. srebrnih vilic iz enega samega kosa,
- 6 komadov amer. pat. srebrnih žlic za juho iz enega samega kosa,
- 12 komadov amer. pat. srebrnih žličic za kavo iz enega samega kosa,
- 1 komad amer. pat. srebrn. zajemalca za polivko iz enega samega kosa,
- 1 komad amer. pat. srebrn. zajemalca za mleko iz enega samega kosa,
- 6 komadov angleških Victoria-tas.
- 2 komada krasnih namiznih svečnikov,
- 1 komad precejvalca za čaj,
- 1 komad najfinejši potreševalca sladkorja.

42 komadov skupno. Vsi ti gori navedeni predmeti stali so popred čez 40 gl. in se dobe sedaj za minimalno ceno **6 gl. 60 nov.** Amerikansko patent-srebro je skozi in skozi bela kovina, koja obdrži barvo srebra 25 l-t, za kar se garantira. Najbolji dokaz, da ta inerat ni sloparija, je to, da vzamem blago nazaj, ako ne bi ugajalo, in da povrnem plačano svoto. 1—6

Posilja samo po poštnem povzetju ali predplačilu

P. Perlberg's Agentur
der vereinigten amerikanischen Patent-Silberwaren-Fabrik in Wien,
II., Rembrandtstrasse 33.

Resno svarilo do vseh, ki nemajo še police

bodisi glede pridobitve posojila, ali pa kot volilo svoje družini (polica je namreč iste vrednosti kot gotov denar), posebno ugodna za zadolžene hišne posestnike in posestnike zemljišč, ker ob priliki nenadejane smrti zaostali po izplačanju zavarovane glavnice zadobe poseststvo neobremenjeno; imenitna za novoporočence, ker je moči brezpogojno zavarovati zakonska in otroka; slednjič praljubiva za kavelje ali depot in pri trgovskih drugih v mejebojno osiguranje.

Polica za zavarovanje na življenje je za vse slučaje najgotovješa, najvarnejša in najboljša naložitev kapitala in in jej je dati prednost pred vsemi hranilnicami. 4—25

Kako in s katerim načinom je najbolje dobiti to police, pove ustmeno ali pisмено, povsem diskretno in brezplačno.

Assecuranz
Ober Inspektor „Klein“
Wien, II. Ob. Donaustrasse 59; 3—5 ure.
Brezplačna pojasnila v vseh hipotekarnih in zadevah osobnega kredita.

Forinta 5 do 10

svakodanja stalna zaslužba bez kapitala i pogibelji pružamo svakomu koji se hoće baviti razprodajom srećaka i vrednostnih papira, zakonom dovoljenih. Poudbe pod naslovom srećke (Lose) na ekspediciju oglasa: J. Danneberg, Wien I., Kumpfgasse 8.

Riccardo Dinelli

Via S. Lazzaro št. 15, Trst.

Zaloga alabastra vsake kvalitete in oblike.

Tovarna za gips

različnih vrst na drobno in debelo. Izdeluje kipe iz gipsa po nizkih cenah. 45—48